

OBRTNI VESTNIK

STROKOVNI LIST ZA POSPEŠEVANJE OBRTI

IN ZAŠČITO OBRTNIŠTVA DRAVSKE BANOVINE

»OBRTNI VESTNIK«, SPLOŠNO VELJAVNO IN NEODVISNO GLASILO OBRTNIŠTVA DRAVSKE BANOVINE, IZHAJA 1. IN 15. V MESECU // STANE CELOLETNO DIN 40.—, POLLETNO DIN 20.—, POSAMEZNA ŠTEVILKA DIN 2.— // ZAKLJUČEK REDAKCIJE 10. IN 25. V MESECU. // NEFRANKIRANI DOPISI SE NE SPREJEMAJO. // ROKOPISI SE NE VRAČAJO. // PRISPEVKI SE NE HONORIRAJO. //

»OBRTNI VESTNIK« PRINAMA OBJAVE, RAZGLASE IN VESTI VSEH OBRTNIH ORGANIZACIJ IN UPRAVNIH OBLASTI KRALJEVINE JUGOSLAVIJE TER MAJVAJENJE VESTI IZ INOZEMSKEGA OBRTNIŠKEGA SVETA. // UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA ŠTEV. 4. TELEFON 39-35. // PONATISI DOVOLJNE // Z NAVEDBO VIRA. // OGLASI IN MALI OGLASI PO STALNEM CENIKU. //

XXII. LETNIK.

V LJUBLJANI, 1. SEPTEMBRA 1939

ŠTEV. 16. — 17.

Pred ustanovitvijo samostojne obrtne zbornice v Ljubljani

Med gospodarsko javnostjo, zlasti pa med obrtništvom se že dalj časa nekako tajinstveno šušlja, da je ustanovitev samostojne obrtne zbornice v Ljubljani gotova stvar. Končno nam to šušljanje potrjujejo tudi časopisne vesti, ki vedo celo, da bode sedanjí obrtni odsek zbornice v bližnji dobi razpuščen ter imenovan nov predsednik v osebi g. ing. Kavke, tesarskega mojstra in stavbenika v Ljubljani, kateremu bo dodeljen devetčlanski sosvet, z nalogo, da v treh mesecih po imenovanju izvede nove volitve v obrtno zbornico.

Ne more se tu reči, da bi bila kaka stvarna potreba za ločeno zbornico. Obrtni odsek je dejansko popolnoma avtonomen in more neovirano delovati za koristi obrtniškega stanu.

Dokler nimamo od avtentičnih strani tozadevnega potrdila moramo pač smatrati take vesti kot predpriprave za zakulisno igro, ki jo vodijo zainteresirani činitelji. Nas seveda puste take vesti popolnoma hladne, ker nimamo prav nobenega interesa, da bi se zaradi teh vesti, pa četudi bi bile morda resnične, najmanj razburjali.

Vsej obrtniški javnosti je znano naše stališče, ki smo ga dosledno zastopali v tem vprašanju. Pri tem nas pa ni vodila najmanjša ambicioznost, da bi v podelitvi gotovih položajnih funkcij stremeli zadostiti posameznim osebnim interesom. V toku razprav in tozadevnih akcij smatramo, da smo dovolj odkrito in jasno nanizali vse argumente, ki naj bi odvrnili slovenski del obrtništvá naše države od gospodarskih neuspehov, ki se bodo zanesljivo pokazali pri delitvi takega gospodarskega predstavnštva, ki naj bi ga združevala ustanova skupne zbornice.

V kolikor niso bili zadostni uspehi vidni v dosedanjem poslovanju, ni to krivda ustanove kot take, pač pa velik del našega zastopstva samega, ki se ni znašel na črti gospodarskega sodelovanja, pač pa je bil v poslednji dobi izraz političnega trenja in osebnih stremljenj.

Žal so vsa naša opozorila naletela na gluha ušesa. Če je merodajna skupina sedaj končno proti svojemu prvotnemu prepričanju zavzela stališče cepitve, potem lahko dvomimo v resnost stvarnega in pozitivnega dela tudi tedaj, ko si bode ista znala pridobiti absoluten vpliv v svojem delovanju.

Nas preveva le zavest, da je bilo naše delo vedno usmerjeno v korist celokupnosti, v izboljšanje gospodarskega položaja našega obrtništvá in njegovega napredka. Nov položaj kakor rečeno nas ne bo spravil iz ravnotežja temveč še okrepil. Naše delo pa bo vedela ceniti najbližja doba.

Ves dosedanjí potek pa jasno kaže, da se bo obrtništvó pregrupiralo v drugi smeri, ki bode dovolj močno znala znala braniti svoje stanovske koristi.

Ce je torej v današnjih gospodarskih prilikah in političnem položaju koristno razdvajati gospodarske ustanove potem pade vsa odgovornost na one, ki to razdvojenost podpirajo in celo netijo. Naše stališče je, da je obrtništvu mesta zgolj v gospodarskih vrstah v povezani celoti in v resnem delu. Le kot takega se bo tudi smatralo uvaževanim činiteljem in bode dobilo sigurno vse svoje pravice in izšlo tudi z mnogo večjo koristjo, kot pa, ako samovoljno koraka svojo pot.

Državni gospodarski program in obrtništvó

Letos se je vršilo v Beogradu XXIII. zasedanje Centrale industrijskih korporacij. Temu zborovanju so prisostvovali poleg velikega števila industrijalcev iz vse države tudi predstavniki kraljevske vlade, med njimi minister za finance, minister za kmetijstvo, ki je tudi zastopal odsotnega ministra trgovine in industrije ter minister za socialno politiko. Poleg teh aktivnih ministrov pa je zastopalo državno administracijo tudi večje število delegatov raznih ministrstev. Na zborovanju Centrale industrijskih korporacij se je v prvi vrsti obravnaval problem industrijskega in gospodarskega programa ter revizija socialnega zavarovanja.

Ker sta ti dve vprašanji prav tako važni tudi za obrtniški stan, zato bomo navedli nekaj misli predstavnikov industrije in predstavnikov kraljevske vlade o teh vprašanjih, ki so bile iznesene na omenjenem zborovanju.

Za čim boljši in racionalnejši gospodarski razvoj naše države je neobhodno potrebna utrditev gospodarskega programa za vso državo, kot tudi programa za razvoj industrije. Jasno je, da niti država, niti centrala industrijskih korporacij, ne moreta odobriti, da bi privatna iniciativa v tako težkih časih vršila eksperimente, ko pa obstojajo višji interesi, ki vežejo vso državo kakor tudi industrijo. Vprašanje gospodarskega programa narekuje, da bi se izšlo iz dosedanjega sistema, prenehalo z zastarelimi metodami in ustvaril nov racionalni sistem, ki bi uspešno reševal tako vprašanje privatne iniciative kot tudi vprašanje visoke gospodarske politike države same.

Gospodarstvo daje letno okrog 500 milijonov dinarjev samo za do sedaj izvedeno zavarovanje delavcev, dočim bi penzijsko zavarovanje zvišalo ta dohodek še za 200 do 300 milijonov dinarjev. Na podlagi te ugotovitve je izšla zamisel, da bi se omogočilo kreditiranje gospodarstvenikov iz visokih sredstev delavskega zavarovanja v katerega prav oni plačujejo znatne zneske.

Predno podamo svoje misli k ugotovitvam, ki so bile iznesene na omenjenem zborovanju Centrale industrijskih korporacij naj povdarimo sledeča dejstva. Industrijalci so se danes že sprijaznili z idejo odnosno nujno potrebo po določitvi splošnega gospodarskega programa naše države. Njihova želja pa je, da bi imeli v okvirju tega splošnega programa oni tudi svoj poseben industrijski program s privilegiranim položajem.

Veseli nas, da so končno spredvideli z merodajne kot tudi z industrijske strani, da je nastopil skrajni čas za stvarnejšo ureditev naših notranjih gospodarskih odnosov in za osnivanje zaželenega reda in programa v naši produkciji. Do danes še noben obrtnik ni prekorlačil območje dela in pravic katere-

koli industrijske panoge, pač pa so se nešteto krat dagajali obratni slučaji. Vsled poseganja industrije v območje obrtniškega dela in vsled samovoljnih eksperimentov privatne in svobodne industrijske iniciative so utrpeli škodo vedno le obrtniki. Vsled tega smo vedno bili zato, da se vsaka anarhija v produkciji, ki se ustvarja z neomejeno svobodo velikega kapitala, čimprej in odločno prekine tako, da se vsaki gospodarski panogi in vsaki gospodarski profesiji določi teren dela, meje poslovanja in njene pravice in dolžnosti. Ni to nobena novost, da so obrtniške organizacije in industrija ob vsaki dani priliki podčrtavale važnost in značaj vseh naporov, da bi tudi naša država prišla do svojega gospodarskega programa. Nihče ni več omalovaževal vprašanja o osnovanju ustavne odredbe o Gospodarskem svetu, preko katerega bi šel glas vseh gospodarskih vrst naše države. Pri odločitvi gospodarskega programa naše države, bi morali povedati svojo besedo tudi mi, ker se ta stvar tiče tudi nas in to morda še v mnogo večji meri kot industrije.

Po našem mišljenju bi o splošnem gospodarskem programu naše države mogel sklepati z največjo narodno avtoriteto edino tak Gospodarski svet, v katerem bi bile proporcionalno zastopane vse gospodarske panoge države. V tem najvišjem gospodarskem forumu, ki bi imel vlogo svetovalnega organa tako kraljevske vlade kot tudi zakonodavne oblasti v vseh gospodarskih vprašanjih naše države, bi se slišal glas o mišljenju vseh gospodarskih stanov ne samo glede vprašanja splošnega gospodarskega programa, ampak bi se tudi najbolj cenila upravičenost različnih zahtev brez ozira na simpatije ali antipatije in brez favoriziranja enih na škodo drugih. Vsekakor bo tudi obrtniški stan zavzel aktivno mesto sodelovanja v delu Gospodarskega sveta, kot tudi v vseh drugih forumih in slučajih, kjer so tangirani njegovi interesi.

Kar se tiče mišljenja predstavnikov naše industrije o potrebi kreditiranja gospodarstvenikov iz ogromnih milijonskih vsot delavskega zavarovanja, bi mi na tem mestu podčrtali samo to, da nosisi največje breme vplačil delavskega zavarovanja vprav mnogoštevilni obrtniški stan. Iz tega vidika bi tudi on imel največjo pravico, da se okoristi s tem kreditom, kadar bi zgornje sugestije industrijalcev sploh prišle do uresničitve. V vsakem slučaju in v vseh gospodarskih vprašanjih pa obrtništvó ne zahteva nobenih večjih pravic in obziróv, kot mu po naravi pripadajo, prav tako pa tudi v nobenem primeru ne more dovoliti, da bi bilo kakorkoli postavljeno in bi se preko njega reševala težka gospodarska vprašanja naše države, ki posegajo tudi v njegov življenjski interes.

Arhitekt in mi!

Vsaka nova stavba nosi napis na mestu, ki ga ne moremo prezreti. Na napisu je ime lastnika, arhitekta in drugih pomembnejših oseb. Lastnik da denar za stavbo, arhitekt naredi načrte in razpiše posamezna dela. Med zidanjem arhitekt nadzoruje in pregleduje različne gradbene naprave. Na ta način je arhitekt zvest svetovalec graditelju hiše ter uživa popolno zaupanje hišnega

lastnika. Za njegovo plačilo prevzame popolno odgovornost za solidno in dobro graditev in izvršitev hiše. Okoli arhitekta se zbirajo razni obrtniki: mizarji, ključavničarji, krovci, kleparji, kamnoseki in drugi mojstri ter si prizadevajo, da bi si pridobili njegovo naklonjenost, ker od nje zavisi izboljšanje ali poslabšanje njihovega položaja. On je glavni vodja pri delu na zgradbi in

Vesti zadnjih dveh tednov

V izvršitvi sporazuma so bili storjeni dalekosežni ukrepi: ustanovljena je banovina Hrvatska, razpuščena sta skupščina in senat, odrejene so široke državnopravne kompetence nove banovine s samostojno zakonodajo. Predvidena je enaka ureditev ostalih banovin. Ukinjeni so zakon o volitvah narodnih poslancev z dne 20. sept. 1931 z vsemi poznejšimi spremembami in dopolnitvami. Ministrski svet je pooblaščen, da izda uredbo z zakonsko močjo o volitvah narodnih poslancev za narodno skupščino, da spremeni zakon o tisku, zakon o združevanjih, zborovanjih in dogovorih.

Kraljevo namestništvo je imenovalo: za predsednika vlade Dragošo Cvetkovića, predsednika vlade n. r., za podpredsednika ministrskega sveta dr. Vladka Mačka, odvetnika v Zagrebu, za pravosodnega ministra dr. Lazarja Markovića, ministra v p., za ministra prosvete Božidarja Maksimovića, ministra v p., za ministra za zgradbe dr. Miho Kreka, ministra n. r., za ministra za šume in rudnike dr. Džafferja Kulenovića, ministra n. r., za ministra za ljudsko telesno vzgojo Tomića Jevrema, ministra n. r., za prometnega ministra inž. Nikola Belslića, ministra n. r., za ministra za zunanje zadeve dr. Aleksandra Cincar-Markovića, ministra n. r., za ministra vojske in mornarice Milana Nedića, armijskega generala, za ministra za pošte, telegraf in telefon dr. Josipa Torbarja, odv. v Zagrebu, za finančnega ministra dr. Juraja Šuteja, odvetnika v Sarajevu, za ministra brez portfelja dr. Smoljana Bariša, odvetnika iz Zagreba, za ministra za trgovino in industrijo dr. Ivana Andresa, odv. iz Zagreba, za ministra za socialno politiko in narodno zdravje dr. Srdjana Budisavljevića, odvetnika iz Zagreba, za kmetijskega ministra dr. Branka Čubrilovića, za ministra brez portfelja dr. Mihajla Konstantinovića, univ. prof. v Beogradu, za ministra za notranje zadeve Stanoje Mihaldžića, pomočnika bana.

Po sklenitvi nenapadalnega pakta med Nemčijo in Sovjetsko unijo se je mednarodna situacija znatno poosttrila, da se skoraj zdi nemogoče, da bi se vojna še mogla preprečiti. To še zlasti zaradi državnega udara, ki je bil izvršen v Gdansk s tem, da je bil imenovan vodja nar. socialistov Forster za državnega poglavarja Gdanska. Po vseh državah se mrzlično nadaljuje vojne priprave, da je bodočnost čisto negotova. Svet se sicer zaveda, da bi pomenila vojna največjo nesrečo za vse narode, ki bi bili v njej udeleženi in morda bo ta zavest v zvezi s posredovalnimi akcijami nekaterih državnih poglavarjev v zadnji uri vendarle rešila mir. Tako je v imenu vseh nevtrálnih držav naslovil belgijski kralj Leopold zelo močan apel na vse narode, da ohranijo mir. Enak apel je naslovil na krščanski svet tudi papež Pij XII. Predsednik Roosevelt je apeliral na italijanskega kralja, da posreduje za mir. Mnogi upajo, da bo imel Rooseveltov apel tudi uspeh.

Nenapadalni pakt med Moskvo in Berlinom pa ni le poosttril mednarodnega položaja, temveč napravil tudi veliko

Stori svojo dolžnost in čimprej poravnaj naročnino

zmešnjavo. Pakt proti kominterni je menda kar avtomatično ugasnil. Poroča se tudi, da je Španija iz protikomunističnega pakta izstopila. Kako se bo orientirala Japonska, je tudi še čisto nejasno. Tudi v mnogih drugih državah je ustvaril nepričakovani pakt čisto novo situacijo.

Poljska ne bo odnehala in bo branila svoje pravice. Poljska vlada je na navsvet Pariza in Londona odredila splošno mobilizacijo. Francija je vpoklicala pod orožje novih 700.000 rezervistov. V vseh državah so vojne priprave v polnem teku.

Francoski veleposlanik v Berlinu je pozval vse člane francoske kolonije, da zapuste Nemčijo in se vrnejo v Francijo.

Politična napetost se je v zadnjem času še povečala. Anglija zaupa poljski vladi, ki je pokazala občudovanja vredno hladnokrvnost. Glede dogodkov na Daljnem vzhodu je dejal Chamberlain, da Anglija nikakor ne more spremeniti svoje politike na Kitajskem. Anglija ne more priznati Japonski pravic vojskujoče se države, temveč je priznala samo dejansko stanje. Če se protiangleške demonstracije in napadi na angleške interese ne bodo nehali, bo Anglija prisiljena poseči po drugih sredstvih. Težko je danes reči, kako se bo politični položaj razpletel. Če pa pride do vojne, potem bo pač vseeno, kdo bo zmagal, ker bosta tako zmagovalci kot premagane pahnjena v največjo bedo. Ta resnica bi morala biti vladarjem vedno pred očmi in ta resnica naj prepreči vojno. Glede odgovorov di trgovinske pogodbe z Japonsko je dejal Chamberlain, da angleška vlada to vprašanje skrbno proučuje, da pa se mora o tem vprašanju posvetovati še z dominioni.

Maršal Rydz Smigly je na veliki proslavi 25letnice ustanovitve poljskih legij govoril tudi o zunanjepolitičnem položaju. Dejal je, da je bila Poljska vedno za mir in je svojo miroljubnost dokazala tudi s tem, ko je sklenila nepopolarno pogodbo z Nemčijo. Namesto sodelovanja pa je danes nastopila sila, na silo pa je samo en odgovor: moč. Smo za mir, ni pa sile, ki bi nas mogla prepričati, da imajo nekateri pravico »vzeti«, drugi pa le dolžnost »dati«. **Poljska ni sprožila gdsanskega vprašanja**, ker ona ni kršila sklenjenih pogodb. Zato pa tudi ne bo trpela ne direktnega in ne indirektnega poskusa spremembe gdsanskega položaja.

Francoska in angleška vojna misija sta odpotovali iz Londona v Moskvo. Angleško misijo je spremljal kolodvor sovjetski veleposlanik. Kakor se sedaj poroča, želi Stalin, da se osebno seznanj z vsemi člani vojnih misij.

Romunski listi naglašajo, da ostane Romunija popolnoma nevtralna, čeprav je prevzela enostransko jamstvo Francije in Anglije. Romunija ve, da se more v sedanjem političnem položaju zanesti samo na svojo moč. Trdno je odločena, da se bo postavila v bran proti vsakomur, ki bi se dotaknil njenih interesov. Sicer pa je pripravljena sprejeti tudi jamstvo Italije, če bi ji bilo to ponudeno.

Ministrski predsednik Kioseivanov odide v kratkem v Rim, kjer si bo tudi ogledal fašistične organizacije.

Obvestila

Šolski odbor strokovno nadaljevalnih šol Mestne občine ljubljanske obvešča, da se bo vršilo vpisovanje vajencev, učencev v obrtno-strokovno nadaljevalno šolo v nedeljo, dne 3. septembra t. l. v šolskih poslopih posameznih šol.

V smislu člena 37. uredbe o strokovno-nadaljevalnih šolah je službodajalec dolžan svojega učenca sam privedi v šolo in izpolniti prijavitni list za vpis ter predložiti vse potrebne listine:

1. krstni list,
2. izpričevalo o poslednje šolanju.
3. pogodbo ob dnevu vstopa v delo,
4. zdravniško potrdilo o telesni sposobnosti.

Službodajalci, ki svojih učencev ne vpišejo v šolo, se kaznujejo radi prestopka zoper predpise zakona o obratih.

vsak rokodelski mojster mu mora biti pokoren. Zato se mu ne more nič oporekati — če imamo arhitekta (spiritus rector) za moža, čigar znanja se je treba vedno držati. Kdaj pa je ta slučaj? Samo tedaj, kadar zna arhitekt ravnati z vsem pri stavbi potrebnim materijalom, kakor zahteva njegova lastnost; to se pravi izdelku mora dati pravo umetniško obliko. Ni naša naloga, da bi presojali v koliko je arhitektovo delo umetniške vrednosti. Toda dovoljujemo si kritiko pri stanovanjskih in hišnih vratih ter ograjah izdelanih iz kovnega železa. Večkrat so ta dela izdelana v preprosti in navadnih oblikah le v okrilju, ki ga zahteva popolna stavba. Nimajo sodobnih okrasov in ključavničarskih ročnih del, ampak služijo le namenu varnosti. To je zelo obžalovanja vredno in za nas ključavničarje skrajno žalosten pojav. Je to krivda arhitekta ali denarne stiske hišnega gospodarja — ali naj dvomimo v zmožnost tamošnjega ključavničarskega mojstra? V redkih slučajih je zelo težko pravo zadeti. Denarno pomanjkanje se vidi dandanašnji pri vsaki stavbi. Nam strokovnjakom ne gre v glavo, zakaj bi se moralo prav pri teh izdelkih tako štediti. Stroški za ključavničarska dela so v primeri z ostalimi gradbenimi stroški v skoro vseh slučajih mnogo preizko odmerjeni. Najbrže je tako, da hišnemu lastniku ni jasno, kaj pridobi hiša z lepo ograjo. Zaradi tega ji tudi prisoja malo pomena. Večina hišnih lastnikov nima nikakega smisla za lep umetniški ključavničarski izdelek. Če se jim pripoveduje o umetniških delih, si predstavljajo bleščeč in krasen barok, renesanso, ali okraske z listi, tulpani in rosetami. Za prvo ni dovolj denarja, drugo pa odklanja njihov zdravi razum. Tu pa je naloga arhitekta, da takoj pri načrtu določi primeren način izdelave ključavničarskih del. Toda kako se dela v mnogih slučajih? Gospodar pride k arhitektu: razloži mu, da želi zidati hišo in mu naznači vsoto, s katero razpolaga. Kmalu se zedinita in začne se z zidavo. Čez nekaj časa stoji stavba v surovem stanju. Praznuje se likof. Potem pridejo prvi računi. Delo se nadaljuje. Ključavničarska dela se razpišejo (kot zadnje oddano delo). No, sedaj si stojita nasproti dve dejstvi.

Prvič določena vsota je izčrpana, z ostankom pa je mogoče izvršiti le prav nujna ključavničarska dela. Arhitekt mora gledati, da cena ograje in sploh ključavničarskih del ne bo previsoka. Kako pa se v praksi dela? Par ravnih palic tu in tam zvarjenih in ograja je gotova. Komu naj se v takem primeru očita površnost, arhitektu ali gospodarju? Če je arhitekt dobil od gospodarja zaupanje za osnutek in graditev stavbe, je njegova kulturna dolžnost, da vpliva na procentualno zvišanje postavke za ključavničarska dela.

Hvala Bogu, da imamo tudi arhitekta, ki posvečajo ključavničarski umetnosti prav posebno pozornost in ljubezen. Z veseljem dela mojster s takim arhitektom, ki odobrava njegove dobre zamisli. Mojster idej in mojster izvedbe se tako medsebojno dopolnjujeta. Arhitekt in obrtnik se morata tozadevno razgovoriti. Žal pa se večina mojstrov pri takih razgovorih razočara, ker ne more pridobiti arhitekta za primeren izdelavo, katera bi splošnemu delu (stavbi) dala primeren okras. Ti skupni razgovori bi morali biti za arhitekta praktični in tudi potrebni za eventualne poprave na stavbnih osnutkih. Arhitekt, ki želi postaviti harmonično stavbo bi moral biti vesel, da dobi mojstra, ki si želi skupnega dela pri izvedbi idejnih osnutkov.

Če se pa mojster z arhitektom ne sporazume, naj skuša stvar pojasniti lastniku zgradbe, da želi tudi on doprinesiti svoj delež k lepi moderni stavbi.

Ne smemo meriti arhitekta kot nadrejenega, ki našo obrt bolj razume kot mi sami. Prav tako pa tudi ne obratno, da bi mu nudili vsak zmazek. Držimo se srednje poti. Eden od drugega se lahko marsikaj naučita.

Če zna nekdo rabiti orodje, s tem še ni rečeno, da je tudi mojster oblikovalec. Ta članek nima namena pri lastnikih stavb odnosno arhitektih ustvariti razpoloženje za bogate in drage ograje, odnosno ključavničarske izdelke. To bi bilo tudi za današnje prilike neprimer-

no. Ni pa s tem rečeno, da izdelki ne smejo biti umetniško izdelani. Tudi komad, ki je bil izdelan v kratkem času in radi tega niti ni drag, more biti umetniško izdelan, če je materijal primerno oblikovan. Vrednost izdelka leži tukaj v povezani harmoniji z materijalom. Če hočemo našemu rokodelstvu pridobiti zopet zaupanje in spoštovanje, ki ga je uživalo svoj čas, če hočemo, da se bo v bodočnosti rokodelsko umetniško oblikovanje cenilo pred industrijalizacijo materijala, moramo biti oprezní. Javnosti moramo pokazati, da smo zmožni ustvariti nekaj dobrega, solidnega in trajno vrednega. Naša največja in prva dolžnost naj bo, da pokažemo kaj znamo in to ne samo graditeljem in arhitektom ampak vsej javnosti. Poskušajmo dokazati predvsem arhitektu in graditelju, da nismo samo posnemovalci tujih idej (izdelkov), temveč, da znamo tudi sami nekaj dobrega ustvariti. Arhitekt naj ostane vodja in oblikovalec stavbe, ki nosi tudi vso odgovornost za njeno dokončno zgraditev. Mi pa smo mojstri našega rokodelstva, ki naše ročno delo zastopamo in smo prav radi tega pri vodstvu zgradbe soudeleženi. V složnem delu z arhitektom hočemo služiti našemu obrtu ter pokazati, da je naše delo eden glavnih doprinosov pri dovršitvi zgradbe.

Znižanje obrestne mere za posojila pri Zanatski banki krajevine Jugoslavije A. D.

Na predlog upravnega odbora Zanatske banke je g. minister za trgovino in industrijo odobril sledeče obrestne mere za posojila, ki stopijo v veljavo dne 1. julija 1939:

1. za dolžnike, ki so bančni delničarji 7½% na leto pod pogojem, da imajo na vsakih 2000 din posojila po eno bančno delnico;
2. za dolžnike, ki niso bančni delničarji 8% na leto;
3. za obrtne proizvodne in nabavljalne zadruge 7½% na leto;
4. za kreditne zadruge 6% na leto;
5. za obrtne domove 6% na leto;
6. za posojila na zastavo državnih vrednostnih papirjev 7% na leto.

Zanatska banka podeljuje sledeče vrste posojil:

a. menična posojila z dvema žirantom (porokoma) na dve in pol leta, ki se odplačujejo v desetih enakih trimesečnih obrokih z obrestmi;

b. menična posojila proti vknjižbi na nepremičnine na pet let, ki se odplačujejo v dvanaestih enakih trimesečnih obrokih z obrestmi ali v desetih enakih šestmesečnih obrokih z obrestmi;

c. posojila na zastavo državnih vrednostnih papirjev na dve in pol leta in sicer onih papirjev, ki notirajo na domačih borzah (obveznic 2½% vojne škode, 7% državnega investicijskega posojila itd), delnic Narodne banke in Privilegirane agrarne banke odplačujejo se v desetih enakih trimesečnih obrokih z obrestmi;

d. kredite na tekoči račun od 20.000 din naprej in sicer samo večjim obrtniškim podjetjem, ki imajo večji denarni promet, katerega morajo izvrševati potom banke.

Posojila, oziroma krediti nad zneskom 50.000 din se dovoljujejo samo proti vknjižbi na nepremičnine.

Obrtnik ali obrtniško podjetje more dobiti več vrst posojil v najvišjem skupnem znesku 300.000 din.

Za daljne informacije se naj interesi ustno ali pismeno obrnejo na podružnico tega zavoda v Ljubljani, Gajeva ulica 6.

Uredba o ustvarjanju živilskih rezerv

Ministrski svet je na predlog kmetijskega in vojnega ministra ter v sporazumu s trgovinskim, finančnim in socialnim ministrom izdal uredbo o ustvarjanju živilskih rezerv. Te rezerve se delajo po načrtu, ki ga bo napravil gospodarsko-finančni odbor ministrov. Način, kako se nabavijo oz. zagotove ta živila ter roki, v katerih se morajo

ta živila nabaviti ter proračun stroškov za nabavo živil določi gospodarsko-finančni odbor ministrov.

Kot rezervna živila določa uredba naslednja živila: pšenico ali moko, suhomesnate izdelke, mesne ali ribje konzerve, razno posušeno povrtnino (fižol, grah, riž, zdrob, razne kaše, sočivje), testenine, sol, mast, olje, sladkor, kavo in čaj.

Rezervna živila se morajo zagotoviti ne samo za vojsko, temveč tudi za civilno prebivalstvo, zlasti pa za ono v pasivnih krajih. Rezervna živila se vskladiščijo v zasebnih skladiščih, če se ne morejo v državnih, občinskih ali banovinskih. Za razdelitev živil skrbi trgovinski oz. kmetijski minister.

Beograd, mesta, v katerih so sedeži banovin, dalje mesta in občine z industrijskimi podjetji, v katerih je na dan zaposlenih nad 1000 oseb, morajo nabaviti in imeti v skladiščih živila, kolikor jih je potrebno najmanj za en mesec prehrane vsega njihovega prebivalstva. Ta živila morajo v najbolj ugodnem času vedno znova obnavljati.

Mesta in občine morajo na svoje stroške čim prej sezidati potrebne silose oz. moderna skladišča za vskladiščenje rezervnih živil. V ta namen naj najamejo dolgoročno posojila.

Finančni minister se pooblašča, da ustanovi poseben fond za državne rezerve živil. Ta fond bo služil kot obratna glavica za nabavo živil, za zidavo silosov oz. modernih skladišč, za vskladiščenje živil ter za kritje vseh stroškov, ki nastanejo z nabavo in obnavljanjem živilskih rezerv. Ta fond se naloži pri Državni hipotekarni banki. Denarna sredstva za ta fond mora zagotoviti finančni minister.

Ob letošnji

„Celjski razstavi“

NALOGE IN NAPORI CELJSKEGA GOSPODARSTVA

Minule dni je bilo v Celju življenje v znamenju letošnje velike prireditve zadruge »Celjska razstava«, ki ji gre priznanje, da resno skrbi za povzdigo domačega gospodarstva. S prirejanjem rednih razstav se Celje ne bo samo pridružilo Ljubljani in Mariboru kot važno razstavišče domačih izdelkov in zrcalo kulturnega delovanja, ne samo povečalo za nekaj dni svoj tujski promet, temveč bo imelo v svoji razstavi tudi revijo vseh panog gospodarstva in vseh potreb in zahtev, torej pregled, ki je bil celjskemu okrožju nujno potreben.

Celje kot eno najvažnejših slovenskih gospodarskih središč z veliko industrijo, živahnim trgovinskim in tujskim prometom, močno organiziranim denarništvom in kot izhodna točka za slovenski hmelj, mora v Jugoslaviji doseči še izredne uspehe. Razumljivo pa je, da se v tako pestrem gospodarskem telesu le počasi izoblikuje smotrna organizacija. Z druge strani je bilo doslej tudi v Sloveniji in v ostali državi še zelo malo, premalo zanimanja za uspevanje tega predela naših najbolj rodovitnih in aktivnih ozemelj.

Vsemu temu kompleksu vprašanj je dala značilno podobo tudi letošnja celjska razstava, ki je bila slovesno otvorjena 29. julija. Razstava je pritegnila veliko število razstavljalcev, tako industrije kakor tudi obrta. Veliko zanimanje vzbuja tudi filatelistična razstava. Omeniti je treba udeležbo veletrgovin, ki so tu že nekdanje uspevale kot najbolj solidna podjetja. Med industrijo je v Celju čedalje važnejša operska industrija, dalje kemična, kovinska, največja pa je tovarna emajlirane posode. Kot samostojni del gospodarstva se uveljavlja lesno gospodarstvo, saj gre skozi Celje večina splavarškega prometa na vzhod in tja do Črne morja.

Prometne potrebe Celja so znane v zvezi s splošno reorganizacijo naših železnic in smo o njih že poročali. Naglasiti pa je treba, da potrebuje Celje ugodnejše zveze s Šmarjem in da ima kot tujskoprometno križišče na poti do večine naših najvažnejših letovišč oziroma zdravilišč še posebno nalogo, da postane ošišče slovenskega tujskega prometa.

Cveto Novak: Slikarska kreda

NAVADNI KAOLIN — DUNAJSKA BELA KREDA — ČEŠKA SIVA KREDA

Na kratko bom obravnaval več vrst kred, ki jih danes splošno uporabljamo v soboslikarstvu. Kreda delimo v glavnem v tri vrste: siva vrsta kreda, ki je nastala iz granita, druga iz porfirja in tretja iz gnajsa. Kreda, ki jo kopljejo v znanih ležiščih, se je pretvorila na ta način, da je gorka juvenilna voda pronicala skozi plasti kamenin in odnesla iz teh skladov vse železove spojine, ki so bile v njih. To je dolgotrajno tisočletno delo prirode. Znana večja ležišča kreda so na Češkem pri Karlovih varih, ta so nastala iz granitnih skladov. Ležišča na Saksonskem pri Meissenu so nastala iz porfirja. Znana ležišča na Francoskem pa iz gnajsa. Največja ležišča najboljših kreda so na Kitajskem (gnajs in granit), kjer so že v starem veku izdelovali najboljši porcelan na svetu. Pri nas je nekaj kreda v Črni pri Kamniku in v Bosni, ta je nastala iz porfirja. Kreda se uporablja v industriji porcelana, v kiparstvu, slikarstvu itd. Tako zvana bela kreda (Wienerweiss), najboljša izmed vseh kred, ki jih uporabljamo v slikarstvu, je nastala iz gnajsa; je čisto bela, zelo vpija vodo, v njej hitro razpade v manjše kose. Vsebuje zelo malo maščobe. V sobnem slikarstvu jo uporabljamo skupaj s češko sivo kreda, ki je nastala iz granita. Ta je svetlo sive ali svetlo rumenkaste sive barve. V primeru z belo kreda je za 10—15 tonov barvne lestvice temnejša od bele. Vsebuje mnogo maščobe, težje jo je namakati v vodi in je mnogo bolj trda od bele kreda. Tretje vrste kreda, ki se uporablja v slikarstvu, je kaolin, ki je nastal iz porfirja. Kaolin je najtežji izmed naštetih kred. Njegova barva je svetlosivkasto modra, vsebuje mnogo maščobe in se v vodi počasi razmoči. Kaolin je najmanj odporna in trpežna kreda, kljub temu jo v slikarstvu največ uporabljajo. Vzrok velike uporabe kaolina je v primitivni obdelavi in nizki ceni. S kaolinom in dodanimi barvami slikane sobe, stropi in stene ne ustrezajo želji ne zahtevi odjemalcev, ki reflektirajo na dobro in trajno delo. Že sam način dela s kaolinom nam je zadosten dokaz o kvaliteti istega.

Kaolin, namočen v vodi in zmešan v kredni belež z dodatkom lima, je gost, neelastičen in se ne razlije na podlagi. Ko pričnemo slikati sobo, jo pobelimo, zid napojimo z milom in pripravimo kredni belež iz kaolina. Pripominjam, da je bila soba prej pravilno očiščena in s pravilno razredčenim apnom pobeljena. Jakost milne raztopine ne sme biti ne premočna, ne preslaba.

Ko popleskamo strop s krednim beležem, zmešanim iz kaolina, se čudimo, kako je mogoče, da strop ni čist, da se vidijo črte od čopičev itd. Gost kaolin je nemogoče razvleči s čopičem, ostane na kupih kot smo ga nanesli na zid. Barva se tudi na močni milnici ne bo razlezla, ker je premalo elastična, sama od sebe leze na kup radi svojih prirodnih lastnosti. Kaolin ima v sebi domešano ilovico, ki ga napravi preveč mastnega in mu odvzame možnost dobrega kritja stare podlage. Strop ali stene moramo poskropiti z brizgalnim aparatom ali škropilnim čopičem. Malokdaj je z enkratnim škropljenjem izčiščen do kraja. Preškropljeni stropi in stene pa niso trpežni.

Škropljena barva se posuši na zidu v kapljicah, kot smo jo s škropljenjem nanesli na steno. In ko se posuše kapljice, mole vrhunci svoje konice od zidu. Te konice pri najmanjšem pritisku obrusimo z roko ali če se naslonimo na zid. Na tem kraju stene nastane madež, ki je gledan proti svetlobi svetlejši, a z druge strani temnejši. To je v srednje limani barvi. Če je barva za škropljenje nekoliko bolj limana, potemni od temeljne barve in se rada lušči. Če pa je barva manj limana, zadostuje že majhen preprih, da odnaša barvo z zidu. Čez nekoliko časa pa barva sama odletava v prahu, ker jo pač nihče ne more obdržati na zidu. V teku enega leta se barva sama odpraši in prično se kazati črte čopičev in nato spodnje stare slikarije. Še hitreje pa popusti kaolin v predsobah in prostora-

rih, do katerih ima dostop vsaj malo sopare. Niti najboljše kreda ni dovolj odporna proti sopari. Kaolin pa odpove že v dveh mesecih. Na zidu se pokažejo svetlejši in temnejši lise. Kaolin je oksidiral. Z mavcem prevlečene stene (gipsane) pa je praktično nemogoče napraviti s kaolinom. Take so posledice pleskanja s kaolinom v svetlih tonih.

Če pa moramo po izbiri stranke napraviti temnomodro, temno zeleno ali temno rdečo steno z manjšo dodano količino kaolina, se nahajamo v še večji zadregi kot pri svetlih tonih. Temne barve že same po sebi niso rađe čiste, ker so ali slabše kvalitete ali pa težko krijejo svetlo podlago. Vse te barve je težko vezati zadostno z limom, dati moramo še mleko, ker v nasprotnem slučaju, če jih toliko limamo, da absolutno drže, se v doglednem času odlušči. Mleko poveča maščobo barve, če pa tej barvi domešamo še kaolin, je s tem povečana maščoba. Že v naprej vemo, da popleskana ploskev ne bo čista. Zopet moramo škropiti. Priprava temne barve za škropljenje je še bolj komplicirana kot priprava svetle. Važno pa je tudi, da občutljivih, toplih in efektnih tonov s kreda kaolin sploh ne moremo zmešati. Kaolin na zidu ne drži, se briše, ne obdrži barve ali pa razpoka in se odluči. Torej s kaolinom popleskane sobe suma-sumarum nezadostno!

Drugi način pleskanja sten in stropov z dunajsko belo kreda in češko sivo kreda.

Popleskane ploskve s to kreda so lepe, gladke in trpežne. Sicer je obdelava bele in sive kreda mnogo bolj komplicirana kot je priprava kaolina, tudi cena je nekoliko višja, vendar pa se stroški radi tega ne povečajo.

Na pripravljene stene, pobeljene in napojene z milom, pleskamo s krednim beležem, zmešanim z belo in sivo kreda; ti kreda morata biti v gotovem razmerju pravilno limani, pa dobimo čiste in brezhibne strop in stene. Izjema nastane le v takih prostorih, ki so vlažni, okajeni z nikotinom (v kavarnah in gostilnah) ali če moramo na popolnoma temno podlago pleskati belo. Drugače pa, če je barva pravilno zmešana in dodana prava količina lima, morajo biti čiste stene in stropi. Taka stena je trpežna, ker je barva vezana, brez tistih škropljenih konic, ki se ob najmanjšem pritisku okrušijo ali se od strani svetijo itd. Kredni belež se na steni in stropu lepo razlije, domešana barva se enakomerno spoji s kreda. Dana nam je možnost, da domešamo več lima in na ta način bolj močno povežemo barvo. Z mešanico sive in bele kreda lahko napravimo vse vrste slikarije, česar s kaolinom ne moremo. Tako tudi slikamo stene s kredno barvo, ki ji dodamo voska, za kasnejše svetljenje; teh sten ne moremo pleskati s kaolinom, ker ne bi bile čiste, a za svetljenje ne sme biti zid škropljen. Ali stene moramo razdeliti v pasove 12—15 cm široke. Vsak pas delamo v drugem tonu. Vsi pasovi morajo biti čisti, ker ne moremo ene barve škropiti poleg druge na tako tesnem prostoru.

Če pa bi kdo kljub temu hotel napraviti tako slikarijo s kaolinom, bi pri čiščenju padel na ogromne zapreke, zamuda časa bi se povečala, zaslužek bi šel v nič kljub cenejšemu materialu, delo pa kljub temu ne bi bilo izdelano pravilno in trpežno. Za enkrat nam primanjkuje prostora, da bi se spuščali v vse podrobnosti različnih del in še obširneje preresetali dobre in slabe strani ene ali druge kreda. V kratkem hočem navesti samo par števil, ki tu di z denarne strani jasno kažejo dobiček, ki ga imamo od slikarije z belo dunajsko in češko sivo kreda.

Za pleskanje zidu s krednim beležem nam narastejo sledeči stroški za 100 m²:

8 kg dunajske bele kreda . . .	Din 20
4 kg sive češke kreda . . .	» 6
1 ½ kg lima . . .	» 24
1 kg mila . . .	» 12
apno približno . . .	» 5
1 pomočnik delovnih ur 10 . . .	» 70

1 vajenec delovnih ur 10 . . . Din 10
ostala režija . . . » 60
Stroški za 100 m² belo pleskane zidu s belo in sivo kreda » 207

Ta račun velja v primeru, da je pomočnik rabil za pripravo zidu strganje in brušenje 3 ure, 1 uro za beljenje, 1 uro za gibanje lukenj in 1 uro za miljenje in popleskanje zidu s kreda 1 uro. Za vse druge predpriprave, kuhanje lima, mešanje apna, raztopitev mila, mešanje kreda in nje dokončne priprave za plesk dodam še 3 ure. Torej skupaj 10 ur. Vajenec isto število ur. In če vzamem pod postavko »ostale režije«, t. j. dovoz in odvoz, razsvetljiva, davek, obraba orodja, zavarovanje, časopisi, izobrazba in neizterljivi dolžniki, dobim preje navedene stroške. Račun pa znese din 300 ali za 1 m² din 3, kar je najnižja možna cena sploh. Torej je zaslužek din 93. Teh din 93 pa moramo zopet razdeliti na polovico, ker le pol leta služimo, živeti pa moramo celo leto. Mnogo jih pogreši ravno v tem, da ne loči 7 debelih od 7 suhih krav.

Pri pleskanju zidu s krednim beležem iz kaolina pa narastejo za 100 m² zidu sledeči stroški:

20 kg kaolina . . .	Din 20
1 ½ kg lima . . .	» 24
apno približno . . .	» 5

Kaj je z obrtniško samopomočjo v Ljubljani

Ker že tri leta ni bilo nobenega rednega niti izrednega občnega zbora Obrtniške samopomoči v Ljubljani se obrača prizadeto obrtništvo na naše uredništvo po različna pojasnila. Tudi nam se čudno zdi, da more ustanova

1 kg mila . . .	Din 12
1 pomočnik delovnih ur 20 . . .	» 140
1 vajenec delovnih ur 20 . . .	» 20
ostale režije . . .	» 60
Stroški za slikanje 100 m ² zidu s kaolinom . . .	Din 281

Mesto 12 kg kreda bomo porabili 20 kg kaolina itd., a največja obremenitev za ta račun pa so podvojene pomočniške ure, ki jih je porabil za čiščenje popleskanih ploskev. Te škropljene stene pa ne bodo dovolj države. Mogoče se bo našel kdo, ki se mu bodo zdele moje številke previsoke, vsak po svoje kalkulira. Eno pa drži, da mora biti vsako delo v danih razmerah krito samo od sebe, ne pa da skušamo nadomestiti primanjkljaj z različni menicami, intabulacijami itd. Vedno moramo imeti pred očmi 12 mesecev v letu. Vse leto jemo, se oblačimo, skrbimo za svoje družine, a pol leta služimo. Če pa kdo dela še za nižje cene kakor sem jih navedel, mu pa že sproti zmanjkuje denarja in ne more vršiti svojih dolžnosti, potaplja se v dolgove. Taki mojstri niso samo sebi škodljivi, temveč celi naši stroki. Rušijo dobre odnošaje in kvarijo komaj zadostne cene. To pa že ni več pošteno. Ker sebi, če si toliko bedast, lahko delaš škodo, drugim storjena škoda pa je zločin, ki spada pod paragraf.

Odškodnine za vajence

Ministrstvo za socialno politiko je izdelalo osnutek o minimalni odškodnini za delo vajencev

Obrtni zakon predvideva v § 267., da pripada učencu po enoletni učni dobi odškodnina za delo. Minimalne odškodnine predpiše minister trgovine v sporazumu z ministrom socialne politike s posebno uredbo.

Delavska zbornica je poslala strokovnim organizacijam sedaj načrt uredbe o minimalni odškodnini za delo vajencev, ki se glasi:

Čl. 1. 1) Učencu pripada od dneva uveljavljenja te uredbe pravica na odškodnino za delo po odredbah te uredbe. 2) Ta odškodnina se ne more s pogodbo niti omejiti, niti ukiniti. S pogodbo se zamore določiti samo večja odškodnina, kakor je priznana s to uredbo. 3) Za učenca v smislu te uredbe se smatrajo, ne oziraje se na spol, osebe, navedene v § 252. obrtnega zakona, ki so zaposlene v obratih in podjetjih, navedenih v odst. 1 § 1 in odst. 1 § 433 obrtnega zakona.

Čl. 2. Odškodnina za delo po tej uredbi pripada učencu za oni čas, ki je z zakonom odrejen za učenje. Čim poteče rok učenja, predviden z zakonom, pripada dovršenemu učencu mezda v smislu »Uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnanju in razsodništvu« od 12. februarja 1937, M 3 št. 54, Sl. Nov. 33-XI od 13. februarja 1937.

Čl. 3. V prvem letu učenja učencu ne pripada pravica na nagrado. V tem času zamore dati službodavec odškodnino za delo po svojem lastnem predvaru. Taka odškodnina se zamore tudi dogovoriti v smislu odredb tč. 8 § 260 obrtnega zakona.

Čl. 4. Službodavec, ki daje učencu v času učenja brezplačno stanovanje, hrano in obleko, ni obvezan dajati v drugem in tretjem letu nikake druge nagrade. V četrtem letu pa je službodavec dolžan dajati 25odstotne dnevniice, navedene v čl. 8 te uredbe.

Čl. 5. Službodavec, ki ne daje učencu v času učenja stanovanje, hrane in obleke, je dolžan dajati v drugem letu 25 odstotkov, v tretjem 50 odstotkov, a v četrtem 75 odstotkov dnevniice, navedene v čl. 8 uredbe.

Čl. 6. Službodavec, ki daje učencu hrano brez stanovanja, mora dati učencu minimalno odškodnino v višini ene tretjine, a službodavec, ki daje učencu stanovanje brez hrane, mora dati učencu minimalno odškodnino v višini dveh

tretjin zneska, navedenega v § 5 te uredbe.

Čl. 7. Ako je službodavec dal učencu obleko in jo je učenec sprejel, se zniža učencu pravica na odškodnino v denarju za vrednost obleke.

Čl. 8. Kot podlaga za odmero odškodnine v smislu čl. 4 in 5 te uredbe služi minimalna dnevniica, predvidena z odredbo čl. 1 uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnanju in razsodništvu od 12. II. 1937 MS št. 54 Sl. Nov. 33-XI od 13. II. 1937.

Prinašamo prednje obvestilo zgolj kot kronisti ter pripominjamo, da se tudi ta načrt odlikuje po nejasnosti in dvoumnostih. Nerešeno je vprašanje, kaj je z učencem, ako ni sklenjena učna pogodba. Dalje je sporna višina nagrade, ker čl. 1 uredbe o minimalnih mezdah sploh ne predvideva minimalne mezde, marveč le osnovno mezdo. Odškodnina je dalje določena po letih učenja, ne oziraje se, ali traja učenje dve, tri, štiri ali več let.

Ako se vzame za podlago osnovna dnevniica Din 2.—, bi znašale odškodnine: 1. Pri učencu, ki ne dobi pri mojstru nikake oskrbe: prvo leto nikake nagrade, drugo leto Din 0.50, tretje leto Din 1.— in četrto leto Din 1.50 na uro. 2. Ako ima učenec hrano brez stanovanja pri mojstru: prvo leto nikake nagrade, drugo leto Din 0.17, tretje leto Din 0.33 in četrto leto Din 0.50 na uro. 3. Ako ima učenec stanovanje brez hrane pri mojstru: prvo leto nikake nagrade, drugo leto Din 0.34, tretje leto Din 0.67 in četrto leto Din 1.— na uro. 4. Ako ima učenec stanovanje, hrano in obleko pri mojstru, ne dobi do tretjega leta nikake nagrade, četrto leto pa Din 0.50 na uro.

Ker je predmetna zadeva poslana pristojnim zbornicam v izjavo, pričakujemo, da bodo zbornice zavzele pravilno stališče in se ravnale po predlogih prizadetega obrtništva.

KORISTNA KNJIGA

Zavarovanje delavcev in nameščenec — zbirka zakonov, uredb, naredb in pravilnikov. Za praktično izvajanje delavsko-nameščenškega zavarovanja je nepogrešljiva zbirka zakonov, novel, naredb in pravilnikov, ki urejajo gradivo te vrste zavarovanja. Tako zbirko smo že davno pogrešali. Zakona o zavarovanju delavcev iz leta 1922. že ni nikjer dobiti. Brez priročne zbirke takih predpisov je otežkočeno tudi nad-

zorstvo nad tekočim poslovanjem zavarovalnih ustanov. Zato bo v jeseni izšla zbirka zakonov, novel, uredb, naredb in pravilnikov s praktičnimi tabelami in preglednim stvarnim kazalom o delavsko-nameščenskem zavarovanju, in sicer na približno 350 straneh velike osminke. Zbirko je uredil ravnatelj Okrožnega urada za zavarovanje delavcev dr. J. Bohinjec. Interesente opozarjamo na to zbirko in jim priporočamo, da si knjigo v prednoročilo zagotovijo, ker bo knjiga izšla v omejenem številu izvodov. V zbirki je v pregledni obliki zbrano vse, kar je važno za zavarovance, delodajalce, urade in oblastva, strokovne organizacije, odvetnike, bolnice, zdravnike itd.

»Ljubljana v jeseni«

Ljubljanski velesejem, zrcalo kulture in gospodarskega izživljanja, zlasti Slovencev, ima v prirejanju svojih dveh vsakoletnih velesejmov in razstav že svojo tradicijo. Ko se v pozni pomladi pod toplimi sončnimi žarki razbohoti narava, ko zre orač v skrbah na uspeh bodoče letine, imamo velesejemsko prireditev industrijskega in obrtnega značaja. Ko pa poneha poletna vročina in splošno poletno mrtvilo, odpiramo našo jesensko velesejemsko prireditev, obsegajočo vedno posebne razstave iz kulturnega in gospodarskega področja. Te razstave so delo mnogih pridnih rok, ki so delale in ustvarjale čez poletje, ko je kipelo življenje na sejmišču. Nastopa zlata jesen in zato je tudi geslo naših jesenskih prireditev »Ljubljana v jeseni«.

Letošnja jesenska velesejemsko prireditev bo posvečena kmetijstvu. Nameščena bo v šestih paviljonih tako, da zavzame skoraj ves razstaveni prostor.

Spored letošnje »Ljubljane v jeseni«: Kmetijska razstava, pod častnim predsedstvom ministra za kmetijstvo g. ing. Nikole Beslića obsega sledeče oddelke: 1. Semenogojška razstava. Njen namen bo nazorno prikazati našemu kmetovalcu, katera semena in poljedelske rastline morejo pri nas dobro uspevati in napredovati. 2. Zelenjadna razstava. 3. Razstava sadja. 4. Cvetlična razstava. 5. Čebelarstva razstava. 6. Razstava mleka in mlečnih proizvodov. 7. Vinarska razstava z vinskim sejmom in vinsko poskušnjo. 8. Banovinska razstava ovac solčavsko-jezerske pasme in koz domače rjave in sanske pasme. 9. Banovinska razstava perutnine, kuncev in golobov. 10. Gospodarska razstava rib. 11. Razstava

gob. 12. Razstava zdravilnih zelišč. 13. Velika razstava kmetijskih strojev in orodja. Kmetijsko razstavo priredita kmetijski odbor ljubljanskega velesejma in kmetijski oddelek kr. banske uprave v Ljubljani. Razstava akvarijev in eksotičnih ribic bo priključena razstavi cvetja. Gospodinjstva razstava, ki jo priredi Zveza gospodinj v Ljubljani. Razstava industrijskih in obrtnih izdelkov.

Kakor običajno bo tudi letošnje jesen na velesejmu tekmovanje harmonikarjev, kot višek tekma za prvenstvo v Jugoslaviji in prehodni pokal za leto 1939-40 v nedeljo 10. septembra.

Razstavnemu prostoru bo priključeno veliko zabavišče, ki bo zvečer žarelo v morju luči.

In končno bo velesejemsko uprava srečne izžrebance iz vrst obiskovalcev še nagradila z lepimi nagradami. Običajno se dobe med nagradami motorna kolesa, šivalni stroji, radijski aparati, kolesa in druga lepa darila.

Ugodnosti obiskovalcev.

50% popust na jugoslovanskih železnicah velja za prihod v Ljubljano od 28. avgusta do 11. septembra in za povratek od 2. do 16. septembra 1939.

Vprašanje sanacije našega hotelirstva

(NAMERAVA SE USTANOVITI V TA NAMEN NOV FOND)

Že leta in leta zahtevajo naši hotelirji in tudi vse tujsko-prometne organizacije, da se vendar že enkrat nekaj stori za sanacijo našega hotelirstva. Čeprav je bila pomoč nad vse nujna, a tudi upravičena, se vendar ni nič storilo in mnogi hotelirji so med tem že čisto propadli. In med njimi so bili tudi takšni, ki so bili za naš tujski promet silno zaslužni in ki so prišli v finančne težave le zato, ker so preveč žrtvovali za svoje hotelske naprave in ker je leta 1931. nastala gospodarska kriza prevrgla vse njihove račune.

Za sanacijo hotelirstva je bilo že izdelanih več načrtov. Kakor poročajo, je bil sedaj tudi v trgovinskem ministru izdelan en takšen načrt. Namen tega načrta pa ni, da bi saniral stare hotele, temveč naj bi omogočil zidavo novih hotelov v turističnih krajih. Sanacija hotelov bi torej ostala še nadalje nerešeno vprašanje. Že s tem pa je dovolj jasno povedano, da bi pomenil novi načrt le polovičarsko rešitev, ki pa nikdar ni dobra.

A tudi druge odločbe predlagane uredbe nikakor ne morejo zadovoljiti. Predvsem je treba ugovarjati, da se

skuša tudi tu najti rešitev z že šablonsko ustanovitvijo fonda. Nekateri si predstavljajo vse stvari silno preprosto in mislijo, da je vsaka stvar rešena, samo če se ustanovi neki fond. Da je to mnenje čisto napačno, je izkušnja že več ko dokazala. Tako ni cestni fond kljub svojim visokim prispevkom cestnega vprašanja niti najmanj rešil. Nič boljši učinek tudi niso imeli drugi fondi. Sicer pa je še vprašanje, če bo ta fond sploh mogoč, ker mora še finančni minister pristati, da se fondu zagotove ona finančna sredstva, ki jih predvideva načrt uredbe.

Ker je res že nemogoče, da bi se naše gospodarstvo še nadalje obremenjevalo z novimi davščinami in ker so tudi razne takse na tujce že kar previsoke, predvideva načrt uredbe, da bi tvorile dohodke fonda letne dotacije trgovinskega, finančnega in prometnega ministristva, Drž. hipotekarne banke in »Putnika«. Ker imajo vsa ta ministristva itak dovolj lastnih finančnih težav, je jasno, da njih dotacija ne bi bila posebno velika in da torej ni računati, da bi mogel fond zbrati tako velika sredstva, da bi se z njimi hotelsko vprašanje res moglo rešiti.

Poseben posvetovalni odbor naj bi upravljal ta fond in reševal vsa vprašanja, ki bi spadala v njegov delokrog. Odbor pa bi bil sestavljen po oni stari šabloni, ki je bila od gospodarskih ljudi že tolikokrat grajana. Posvetovalni odbor naj bi namreč tvorili zastopniki trgovinskega, finančnega in prometnega ministristva, DHB in »Putnika« ter zastopniki hotelirjev. Odbor bi bil sestavljen torej čisto centralistično in birokratično ter bi bil zastopnik hotelirjev le v dekoracijo. Ta odbor pa bi odločal, kje naj se ustanove novi hoteli in katerim starim hotelom naj se pomaga. Po dosedanjih izkušnjah pač ni težko uganiti, da bodo od takšnega centralističnega fonda imeli prečanski kraji zelo malo, če bi sploh kaj imeli. Zato se v prečanskih krajih za nameravani fond pač nihče ne more navduševati.

Fond bi predvsem dovoljeval posojila za nove zgradbe, za stare pa le izjemoma, če njih zadolžitev ne presega 40 % njih cenilne vrednosti. Praktično pomeni to, da bi se mogla posluževati posojil iz fonda le ona hotelska podjetja, ki itak niso v preveliki stiski, do čim bi ostala ona, ki so pomoči najbolj potrebna, brez podpore. Iz vsega tega se vidi, da je zamisel nove uredbe vseskozi nesrečna in da jo gospodarsko misleči ljudje ne morejo odobravati.

Sploh smo mnenja, da se vprašanje sanacije naših hotelov s šablonskim fondom ne more rešiti. Že svoje dni smo predlagali, da se za ustanavljanje novih hotelov ustanove s pomočjo države ter interesiranih samouprav in gospodarskih ljudi in organizacij privilegirane hotelske družbe. Naj bi država zajamčila tej družbi primerno obrestovanje, nove stavbe pa oprostila za vrsto let vsakega davka ter tudi carine za uvoz hotelske opreme, ki se v naši državi ne izdeluje, pa bo dovolj zasebne iniciative za ustanovitev takšnih družb. Če dajemo vsaki tuji kapitalistični družbi, ki ustanovi pri nas kako podjetje, velike privilegije, bi mogli to enkrat dati tudi domačim hotelskim družbam. Starim hotelom, ki so zašli v finančne težave zaradi gospodarske stiske in prevelikih investicij, pa naj se pomaga na podoben način ko kmetovalcem. Samo na ta način bi se moglo hotelsko vprašanje pri nas pravilno rešiti, z nameravanim fondom pa nikakor!

OD 2. - 11. SEPTEMBRA

Ljubljanski velesejem

Velika kmetijska razstava

(semenogojstvo, zelenjad, sadje, cvetje, čebele in med, mleko in mlečni proizvodi, vino, koze, ovce, perutnina, kunci, golobi, ribe, gobe, zdravilna zelišča, kmetijski stroji). Gospodinjstva razstava, akvariji, industrija, obrt.

LEPO ZABAVIŠČE - VELIK VARIETE.

Tekma harmonikarjev 10. septembra

Nagradno žrebanje. Številna lepa darila za obiskovalce velesejma. — Polovična voznina na železnicah.

Tiskarna Grafika

vljudno obvešča cenj. obrtništvo, da zopet posluje v popolnoma prenovljenih prostorih

na Resljevi cesti št. 4c

(vhod skozi vežo novozgrajene hiše)

Telefon 25-57

KROJAČI!

Pri nabavi vsakovrstnega blaga za moške obleke, kakor tudi podloge in pribora, Vas bodo najbolj vestno in pri najugodnejših cenah postregli pri:

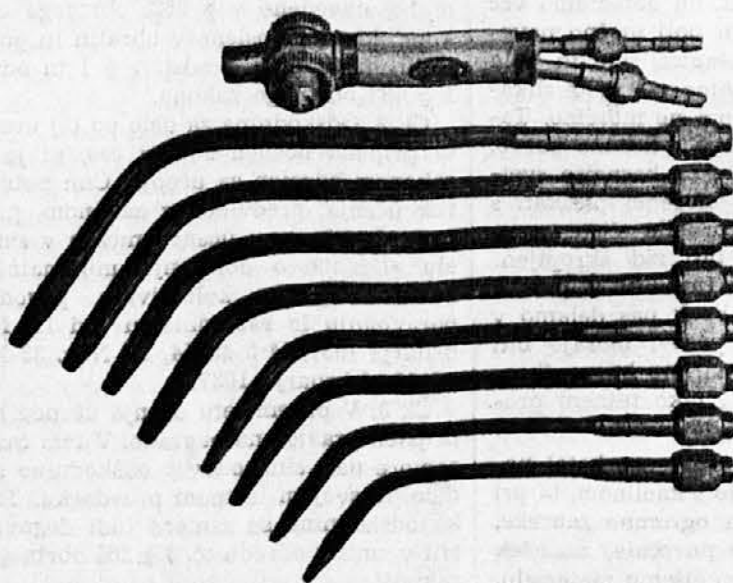
Očevo-jugoslovanska veletrgovina blaga

ANTON HÜBL D. D.
Zagreb, Trenkova ulica št. 7

CEVLJARJE opozarjamo, da je izšla št. 11 Obučarske revije. Cena 40.— din. Naroča se pri Obrtniškem društvu v Ljubljani.

ACETILENSKI GORILNIK

je najvažnejši del naprave za AUTOGENO VARENJE in REZANJE!

V gorilniku se mešata oba plina — acetilen in kisik — v priprostem razmerju 1 : 1, na šobi gorilnika nastane plamen z vročino do 3100° C, s pomočjo katerega se kovine pri varenju pretaljujejo in pri rezanju predgreva in v pravilno uravnanem gorilniku tudi leži osnova za dobro delo.

ZATO ni vseeno, kako je gorilnik izdelan.

Dobri so le prvovrstni izdelki, kateri se izdelujejo običajno v kompletni sestavi z 8 separatnimi uložki za varenje in 1 uložkom za rezanje.

Tak prvovrsten gorilnik je »OPTIMUS« to je »najboljši« in izdelujejo ga, ter prodajajo po ugodni ceni:

AGA RUŠE d. d. udružene jugoslovanske tvornice acetilena in oksigena Ruše pri Mariboru

KREDITNO DRUŠTVO

MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje **30** let posojila v tekočem računu, proti vknjižbi in poročstvu vsem kreditu zmožnim osebam in tvežkam.

Lastna denarna sredstva so znašala 31. dec. 1938
Din 3.255.940.64, varnostni zaklad Din 1.215.350.—
rezervni zaklad Din 1.183.320.—